

SYSTEM EKSPLOATACJI SIECI PRZESYŁOWEJ

PROCEDURA P.02.O.02

Procedura organizacji prac przy urządzeniach energetycznych

Wydanie XI

Obowiązuje od 01.04.2022 roku

Tabela zmian

Niniejsza procedura zastępuje procedurę P.02.O.02 wyd. IX w całości i stanowi jej kolejne wydanie.

Lp.	Nr wydania	Strona / punkt	Treść		Data zmiany/ przeglądu	Uwagi
			przed zmianą	po zmianie		
1	2	3	4	5	6	7
1	IX	cała procedura	---	---	09.03.2021	Dokonano zmiany wydania na podstawie wniosku nr 2/2021.
2	X	cała procedura	---	---	01.04.2022	Dokonano zmiany w ramach realizacji zaleceń powypadkowych.

Spis treści

1	Cel Procedury	5
2	Przedmiot i zakres procedury	5
3	Definicje	5
4	Odpowiedzialność i uprawnienia	9
4.1	Kierownicy Jednostek organizacyjnych:	9
4.2	Odpowiedzialni za eksploatację	9
5	Zasady organizacji prac	10
5.1	Kwalifikacja prac	10
5.2	Podstawy wykonywania prac	10
5.3	Pozostałe wymagania	10
6	Prace eksploatacyjne	11
6.1	Wymagania	11
7	Prace nietypowe	13
7.1	Wymagania	13
7.2	Osoby funkcyjne	14
7.3	Czynności przygotowawcze	15
7.4	Rozpoczęcie i realizacja prac	17
7.5	Zakończenie prac	20
8	Prace wykonywane przez Wykonawców zewnętrznych	20
8.1	Wymagania	20
9	Prace pomocnicze	23
9.1	Wymagania	23
10	Dokumentowanie	23
10.1	Wymagania	23
10.2	Ewidencjonowanie poleceń pisemnych w systemie EAM	26
11	Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska	26
11.1	Wybrane zasady	26
11.2	Środki ochronne i narzędzia pracy	28
11.3	Prace wymagające użycia sprzętu zmechanizowanego	28
11.4	Uprawnienia przedstawicieli służby BHP w GAZ-SYSTEM	29
12	Informacje dodatkowe	29
13	Dokumenty związane i powołane	29
13.1	Procedury i instrukcje	29

	<p>Procedura organizacji prac przy urządzeniach energetycznych</p>
<p>Procedura nr P.02.O.02</p>	

14	Załączniki	30
----	------------------	----

1 Cel Procedury

Celem procedury jest wprowadzenie we wszystkich Oddziałach Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. uniwersalnych zasad postępowania przy bezpiecznej organizacji prac przy Urządzeniach energetycznych.

2 Przedmiot i zakres procedury

Przedmiotem procedury są zasady bezpiecznej organizacji prac przy Urządzeniach energetycznych, które wykonuje się w związku z eksploatacją Obiektów sieci przesyłowej, prowadzonej przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Procedura obowiązuje wszystkie jednostki organizacyjne powołane do eksploatacji sieci przesyłowej w ramach Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A., a także Wykonawców zewnętrznych, którym zlecane jest bezpośrednie prowadzenie eksploatacji sieci w imieniu tych jednostek. Postanowienia niniejszej procedury można stosować również przy organizacji prac polegających na budowie, remoncie lub modernizacji Obiektów sieci przesyłowej lub ich części, zgodnie z jej treścią.

Postanowienia niniejszej procedury, w szczególności:

- 1) wypełniają wymagania przez rozporządzenie Ministra Energii z dnia 28.08.2019 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych (Dz.U. 2019 poz. 1830, z późn. zm.) zawartość instrukcji organizacji bezpiecznej pracy,
- 2) ustalają szczegółowe wykazy Prac gazoniebezpiecznych i niebezpiecznych: eksploatacyjnych, nietypowych i awaryjnych w rozumieniu rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28.12.2009 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy budowie i eksploatacji sieci gazowych oraz uruchamianiu instalacji gazowych gazów ziemnych (Dz.U. 2010 nr 2 poz. 6),
- 3) ustalają wykaz Prac pomocniczych przy Urządzeniach energetycznych w rozumieniu obowiązującego rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy Urządzeniach energetycznych,
- 4) regulują kwestie prowadzenia prac na podstawie poleceń pisemnych, wprowadzając podział uprawnień i odpowiedzialności osób uczestniczących przy ich organizacji i wykonywaniu.

3 Definicje

W niniejszej procedurze stosuje się określenia i zwroty zawarte w procedurze P.02.O.01 „Warunki techniczne eksploatacji sieci przesyłowej” oraz:

Atmosfera wybuchowa	Mieszanina z powietrzem w warunkach atmosferycznych substancji palnych w postaci gazów, par, mgieł lub pyłów, w której po wystąpieniu zapłonu spalanie rozprzestrzenia się na całą niespaloną mieszaninę.
Czynności łączeniowe	Czynności wykonywane ręcznie lub automatycznie, których celem jest zmiana stanu pracy Urządzenia energetycznego, np. manewrowanie armaturą zaporową, sterowanie aparatami elektrycznymi.
Dopuszczający	Osoba upoważniona, wyznaczona przez Poleceniodawcę do wykonywania czynności związanych z dopuszczeniem do prac na podstawie polecenia pisemnego, w zakresie przygotowania, przekazania i likwidacji Strefy pracy oraz zakończenia pracy,

	<p>posiadająca ważne Świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku eksploatacji i dozoru*.</p> <p>*może nie dotyczyć (w zakresie upoważnienia i Świadectwa kwalifikacyjnego) prac, przy których zagrożenia nie pochodzą od Urządzenia energetycznego.</p>
Inspektor nadzoru	Pracownik GAZ-SYSTEM lub innego pracodawcy, posiadający uprawnienia budowlane odpowiednie do zakresu nadzorowanych robót.
Instrukcja wykonania pracy	Instrukcja, która szczegółowo opisuje czynności oraz sposób przygotowania Strefy pracy i wykonania w niej pracy prowadzonej na podstawie polecenia pisemnego, stanowi załącznik do polecenia pisemnego.
Instrukcja zabezpieczeń	Instrukcja, która szczegółowo opisuje zagrożenia oraz środki techniczne, organizacyjne i ochronne niezbędne do bezpiecznego przygotowania Strefy pracy i wykonania w niej pracy, stanowi załącznik do pisemnego polecenia pracy.
Kierujący zespołem	<p>Osoba upoważniona, wyznaczona do kierowania Zespołem wykonawczym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przez Poleceniodawcę w przypadku pracy organizowanej na podstawie polecenia pisemnego, lub – przez Poleceniodawcę lub Odpowiedzialnego za eksploatację lub Wykonawcę zewnętrznego w przypadku pracy organizowanej bez polecenia pisemnego, <p>posiadająca umiejętności zawodowe w zakresie wykonywanej pracy oraz ważne Świadectwa kwalifikacyjne na stanowiskach eksploatacji i dozoru*.</p> <p>*może nie dotyczyć (w zakresie upoważnienia i Świadectwa kwalifikacyjnego) prac, przy których zagrożenia nie pochodzą od Urządzenia energetycznego.</p>
Koordynator	Osoba wyznaczona przez Odpowiedzialnego za eksploatację w porozumieniu z Poleceniodawcami lub w drodze porozumienia pracodawców, która w szczególności zapewnia współpracę Kierujących zespołami, w przypadku równoczesnego wykonywania wzajemnie powiązanych prac lub prac równocześnie wykonywanych w tym samym miejscu przez różne Zespoły wykonawcze pracowników tego samego pracodawcy lub różnych pracodawców, posiadająca ważne Świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru.
Koordynujący	<p>Osoba upoważniona, wyznaczona przez Poleceniodawcę do koordynacji prac określonych w poleceniu pisemnym, związanych z ruchem Urządzeń energetycznych, posiadająca ważne Świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru*.</p> <p>*może nie dotyczyć (w zakresie upoważnienia i Świadectwa kwalifikacyjnego) prac, przy których zagrożenia nie pochodzą od Urządzenia energetycznego.</p>

Nadzorujący prace	Osoba wyznaczona przez Odpowiedzialnego za eksploatację, sprawująca w szczególności, zależnie od potrzeb, stały lub doraźny nadzór nad bezpieczeństwem Urządzeń energetycznych sieci przesyłowej, podczas prac wykonywanych przez Wykonawców zewnętrznych bez polecenia pisemnego, posiadająca ważne Świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru.
Nieplanowana przerwa w pracy	Nieplanowana przerwa w realizacji pracy, spowodowana wystąpieniem nieprzewidzianej sytuacji, niewymagająca ponownego dopuszczenia do pracy, jeżeli nie stwierdza się pogorszenia zabezpieczenia Strefy pracy oraz warunków bezpiecznego wykonania pracy.
ODG	Oddziałowa Dyspozycja Gazu.
Odpowiedzialny za eksploatację	Osoba upoważniona, odpowiedzialna za eksploatację Obiektów sieci przesyłowej, posiadająca ważne Świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru.
Operator sieci gazowej, GAZ-SYSTEM	Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A., właściciel sieci przesyłowej gazu ziemnego, pełniący rolę pracodawcy dla zatrudnionych przez siebie pracowników wykonujących prace przy Urządzeniach energetycznych.
Osoba upoważniona	Osoba uprawniona, wyznaczona pisemnie przez pracodawcę do wykonywania określonych czynności lub prac.
Osoba uprawniona	Osoba posiadająca ważne świadectwo kwalifikacyjne uzyskane na podstawie obowiązującej ustawy prawo energetyczne.
Poleceniodawca	<p>Osoba upoważniona, wyznaczona przez pracodawcę do wydawania poleceń pisemnych wykonania pracy, posiadająca ważne Świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru*.</p> <p>*może nie dotyczyć (w zakresie upoważnienia i Świadectwa kwalifikacyjnego) prac, przy których zagrożenia nie pochodzą od Urządzenia energetycznego.</p>
Prace gazoniebezpieczne	Prace szczególnie niebezpieczne w rozumieniu ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, wykonywane przy urządzeniach, instalacjach i sieciach gazowych, napełnianych lub napełnianych gazem ziemnym oraz opróżnianych z gazu ziemnego, podczas których może dojść do wypływu gazu ziemnego powodującego zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzkiego, wybuchu lub pożaru.
Prace niebezpieczne	Inne prace szczególnie niebezpieczne w rozumieniu ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów prawa budowlanego, niewymienione w definicji Prac gazoniebezpiecznych, przy wykonywaniu których istnieje duże zagrożenie wypadkiem.
Prace eksploatacyjne	Prace wykonywane przy Urządzeniach energetycznych, w zależności od grupy, opisane w instrukcjach stanowiskowych

	<p>oraz eksploatacji, prowadzone przez pracowników wyznaczonych, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i wymagań ochrony środowiska, w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) obsługi, mające wpływ na zmiany stanów i parametrów pracy obsługiwanych Urządzeń energetycznych, b) konserwacji, związane z zabezpieczeniem i utrzymaniem wymaganego stanu technicznego Urządzeń energetycznych, c) remontów Urządzeń energetycznych związanych zarówno z usuwaniem usterek i awarii jak i z określonymi w Instrukcjach eksploatacji pracami polegającymi na odtworzeniu ich pierwotnego stanu technicznego, np. po określonym okresie pracy, w celu doprowadzenia ich do wymaganego stanu technicznego, d) montażu, niezbędne do instalowania i przyłączania Urządzeń energetycznych, e) kontrolno-pomiarowym, niezbędne do dokonania oceny stanu technicznego, parametrów eksploatacyjnych, jakości regulacji i sprawności energetycznej Urządzeń energetycznych.
Prace pomocnicze przy urządzeniach energetycznych (Prace pomocnicze)	Prace niebędące Pracami eksploatacyjnymi przy Urządzeniach energetycznych, przy wykonywaniu których nie występują zagrożenia od Urządzenia energetycznego, do których zalicza się w szczególności prace: budowlane, malarskie, porządkowe, pielęgnacyjne, transportowe oraz związane z obsługą sprzętu zmechanizowanego.
Strefa pracy	Odpowiednio przygotowane miejsce lub stanowisko pracy w zakresie niezbędnym do bezpiecznego wykonywania prac.
Strefa zagrożenia wybuchem	Przestrzeń, w której może występować Atmosfera wybuchowa.
Środki ochronne	Urządzenia lub wyposażenie ochrony zbiorowej lub indywidualnej, służące likwidacji bądź ograniczeniu zagrożeń, zapewnieniu asekuracji, łączności oraz inne techniczne lub organizacyjne środki ochrony stosowane w celu ograniczenia ryzyka zawodowego.
Świadectwo kwalifikacyjne	Dokument uprawniający do zajmowania się w określonym w nim zakresie eksploatacją odpowiedniej grupy i odpowiednimi rodzajami urządzeń, instalacji i sieci energetycznych na stanowisku eksploatacji lub dozoru.
Urządzenia energetyczne,	Urządzenia, instalacje i sieci, w rozumieniu przepisów prawa energetycznego, stosowane w technicznych procesach wytwarzania, przetwarzania, przesyłania, dystrybucji, magazynowania oraz użytkowania paliw lub energii. W GAZ-SYSTEM w szczególności: gazociągi, stacje gazowe, węzły, tłocznie gazu (tłocznie gazu mogą się składać z większej liczby

Urządzeń energetycznych) wykorzystywane w celu realizacji usługi przesyłu.

Zespół wykonawczy

Minimum dwie osoby wykonujące prace.

4 Odpowiedzialność i uprawnienia

4.1 Kierownicy Jednostek organizacyjnych:

4.1.1 Dyrektor w Pionie Eksploatacji zatwierdza wykazy:

- 4.1.1.1 Prac gazoniebezpiecznych/niebezpiecznych eksploatacyjnych,
- 4.1.1.2 Prac gazoniebezpiecznych/niebezpiecznych nietypowych,
- 4.1.1.3 Prac gazoniebezpiecznych/niebezpiecznych awaryjnych,
- 4.1.1.4 Prac pomocniczych przy Urządzeniach energetycznych.

4.1.2 Dyrektorzy lub Zastępcy Dyrektorów (posiadający pełnomocnictwo pracodawcy) w Oddziałach zatwierdzają:

- a) - wykazy osób upoważnionych do wykonywania prac eksploatacyjnych z uwzględnieniem zakresu upoważnienia,
- b) - Instrukcje eksploatacji Urządzeń energetycznych,
- c) - wykazy osób funkcyjnych organizujących prace na podstawie polecenia pisemnego, zatrudnionych przez GAZ-SYSTEM, oraz przyjmują je w przypadku zatrudnionych przez Wykonawców zewnętrznych (wykaz zatwierdza działający w imieniu Wykonawcy),

Ujęcie osoby w zatwierdzonym (i przyjętym, jeżeli dotyczy) wykazie upoważnia ją do wykonywania określonych w poleceniach czynności lub prac.

4.2 Odpowiedzialni za eksploatację

4.2.1 Odpowiedzialnymi za eksploatację w zakresie podległych obiektów sieci przesyłowej w Oddziałach są: Zastępca Dyrektora z obszaru eksploatacji, Kierownik Działu Eksploatacji Sieci, Zastępca Kierownika Działu Eksploatacji Sieci, Kierownik Działu Eksploatacji Obiektów, Kierownicy Terenowych Jednostek Eksploatacji, Zastępcy Kierowników Terenowych Jednostek Eksploatacji II stopnia, Starsi Mistrzowie zastępujący Kierowników Terenowych Jednostek Eksploatacji I stopnia, Kierownicy Tłoczni Gazu, Starsi Mistrzowie-Koordynatorzy zastępujący kierowników Tłoczni Gazu. Odpowiedzialnych za eksploatację z innych jednostek organizacyjnych wyznacza się poprzez ujęcie w wykazie osób funkcyjnych.

4.2.2 Odpowiedzialni za eksploatację:

- 4.2.2.1 zapoznają się z niniejszą procedurą oraz zapewniają, aby podlegli im pracownicy zostali zaznajomieni z jej treścią,
- 4.2.2.2 zapewniają obowiązujące Instrukcje eksploatacji dla prowadzenia prac, w szczególności poprzez coroczne rewizje aktualności ich zapisów,
- 4.2.2.3 decydują o podstawie wykonywania prac (dokonują kwalifikacji prac), kierując się możliwymi do wystąpienia zagrożeniami dla zdrowia lub życia ludzkiego,
- 4.2.2.4 sprawują nadzór nad dokumentacją eksploatacyjną, w szczególności nad sposobem rejestrowania, wydawania, przekazywania, obiegu i przechowywania poleceń pisemnych,
- 4.2.2.5 wykonują inne czynności opisane w niniejszej procedurze.

5 Zasady organizacji prac

5.1 Kwalifikacja prac

5.1.1 Ze względu na możliwe ryzyko wystąpienia zagrożenia w związku z wykonywaniem pracy, prace opisane w niniejszej procedurze dzieli się na:

5.1.1.1 Prace szczególnie niebezpieczne:

5.1.1.1.1 Prace gazoniebezpieczne:

- prace eksploatacyjne,
- prace nietypowe,
- prace awaryjne,

5.1.1.1.2 Prace niebezpieczne:

- prace eksploatacyjne,
- prace nietypowe,
- prace awaryjne,

5.1.1.2 Prace pomocnicze.

5.2 Podstawy wykonywania prac

5.2.1 Prace gazoniebezpieczne eksploatacyjne i niebezpieczne eksploatacyjne wykonuje się na podstawie polecenia pisemnego sporządzanego na okres nie dłuższy niż 1 rok, w którym przywołana jest w szczególności Instrukcja eksploatacji z załącznikami takimi jak: inne instrukcje, DTR, itp.

5.2.2 Prace gazoniebezpieczne nietypowe i niebezpieczne nietypowe wykonuje się na podstawie polecenia pisemnego, w którym przywołana jest w szczególności Instrukcja wykonania pracy.

5.2.3 Prace awaryjne wykonuje się na podstawie polecenia ustnego, uwzględniając zasady i wymagania opisane w procedurze P.02.O.04 „Postępowanie w przypadku wystąpienia awarii”.

5.2.4 Prace pomocnicze, jeżeli z uwagi na występujące przy ich wykonaniu zagrożenia inne niż od Urządzeń energetycznych, nie są kwalifikowane jako szczególnie niebezpieczne (np. prace pożarowo niebezpieczne, prace na wysokości) wykonuje się na podstawie polecenia ustnego.

5.2.5 Prace gazoniebezpieczne i niebezpieczne: eksploatacyjne, nietypowe i awaryjne oraz Prace pomocnicze określają wykazy stanowiące kolejno załączniki nr Z.P.02.O.02-07, Z.P.02.O.02-08, Z.P.02.O.02-09 i Z.P.02.O.02-10 do niniejszej procedury.

5.3 Pozostałe wymagania

5.3.1 Prace gazoniebezpieczne i niebezpieczne wykonuje Zespół wykonawczy, złożony z co najmniej dwóch osób, w celu zapewnienia asekuracji.

5.3.2 Dopuszczalne jest wykonywanie przez jednego pracownika prac polegających na pobieraniu w wyznaczonych punktach sieci gazowej próbek paliwa gazowego, pod warunkiem, że maksymalne ciśnienie robocze (MOP) w sieci gazowej jest mniejsze lub równe 0,5 MPa.

5.3.3 Prace w zakresie obsługi i kontrolno-pomiarowym mogą być wykonywane przez jedną osobę, jeżeli:

- takie postanowienie wprowadza odpowiednia Instrukcja eksploatacji, oraz
- prowadzi się je na terenie Obiektu sieci przesyłowej, w którym zapewnia się na stałe brygadę zajmującą się eksploatacją Urządzeń, niezależnie czy pracuje ona jedno czy wielozmianowo, w szczególności w tłoczniach i węzłach, oraz
- pracownik wykonujący prace jest wyposażony w środki łączności, urządzenia detekcji metanu i tlenu, czujnik bezruchu i inne środki niezbędne w celu

bezpiecznego wykonania samodzielnej pracy, oraz za pomocą środków łączności utrzymuje stały kontakt z drugim pracownikiem dozorującym jego pracę.

Uwaga: Warunkiem rozpoczęcia pracy jest przeprowadzenie prób funkcjonalnych środków łączności z wynikiem pozytywnym.

- 5.3.4 W przypadku wykonywania prac związanych z wejściem na teren Obiektu sieci przesyłowej (takich jak: ZUZ, stacje gazowe) bez stałej obsługi wykonujący prace powiadamiają właściwą komórkę ODG o rozpoczęciu i zakończeniu prac, przy czym jeżeli prace odbywają się dłużej niż przez jeden dzień, powiadomienia czyni się każdego dnia. W przypadku prac prowadzonych w tym samym dniu na terenie więcej niż jednego Obiektu sieci przesyłowej zgłasza się do odpowiedniej komórki ODG każde rozpoczęcie i zakończenie prac na terenie każdego Obiektu oraz każde wejście i wyjście z terenu każdego Obiektu. W przypadku gazociągów brygada zgłasza przed rozpoczęciem prac do ODG trasę ze wskazaniem obiektów, na których realizowane będą prace.
- 5.3.5 Jeżeli Odpowiedzialny za eksploatację nie postanowi inaczej, za powiadamiającego, o którym mowa w pkt 5.3.4, uznaje się Kierującego zespołem lub Nadzorującego prace w przypadku, gdy pracę wykonuje Wykonawca zewnętrzny.
- 5.3.6 Szczegółowe zasady koordynacji i organizacji prac ustala Odpowiedzialny za eksploatację.
- 5.3.7 Wybrane zasady postępowania w przypadku prac wykonywanych przez Wykonawcę zewnętrznego opisano w pkt 8.
- 5.3.8 Osobami wykonującymi pracę na polecenie ustne kieruje Kierujący zespołem. Należy uznać, że Kierującym zespołem jest również osoba, która wykonuje samodzielnie pracę, jeżeli występuje taka okoliczność (patrz pkt 5.3.2 i 5.3.3).
- 5.3.9 Wyznaczenie przez Odpowiedzialnego za eksploatację osób do wykonywania określonych prac oznacza jednocześnie wydanie przez Odpowiedzialnego za eksploatację polecenia ustnego wykonania pracy.
- 5.3.10 Operatorzy sprzętu zmechanizowanego uczestniczący w pracach szczególnie niebezpiecznych pod nadzorem Kierującego zespołem mogą nie posiadać Świadectwa kwalifikacyjnego.

6 Prace eksploatacyjne

6.1 Wymagania

- 6.1.1 Prace eksploatacyjne, z wyjątkiem opisanym w punkcie 6.1.5 mogą być wykonywane tylko przez upoważnionych pracowników GAZ-SYSTEM.
- 6.1.2 Zlecając zakres prac eksploatacyjnych Wykonawcy zewnętrznemu postępujemy jak w przypadku prac nietypowych.
- 6.1.3 Decyzję o odpowiednim zakwalifikowaniu prac eksploatacyjnych podejmuje Odpowiedzialny za eksploatację, biorąc pod uwagę wymagania niniejszej procedury.
- 6.1.4 Usuwanie usterek kwalifikuje się jako prace eksploatacyjne, jeżeli zakres pracy potrzebny do usunięcia usterki opisany jest w Instrukcji eksploatacji lub jej załącznikach.
- 6.1.5 Dopuszcza się udział w Pracach eksploatacyjnych osób niebędących Osobami uprawnionymi:
- a) w celu przyuczenia do zawodu z uwzględnieniem przepisów w sprawie zatrudnienia młodocianych,
  - b) reprezentujące organy nadzoru np. UDT,
  - c) prowadzące specjalistyczne prace serwisowe,

wyłącznie pod nadzorem Kierującego zespołem wyznaczonego przez Poleceniodawcę.

- 6.1.6 Przygotowanie urządzeń ciśnieniowych do rewizji wewnętrznej lub próby ciśnieniowej, jeżeli Odpowiedzialny za eksploatację nie postanowi inaczej, realizuje się w ramach prac eksploatacyjnych. Praca jednostki dozoru technicznego odbywa się pod nadzorem Kierującego zespołem, który przygotował urządzenia do czynności dozorowych.
- 6.1.7 Instrukcje eksploatacji, na podstawie których wykonuje się prace przy Urządzeniach energetycznych, muszą być dokumentami zawierającymi w szczególności:
- a) charakterystykę Urządzenia energetycznego lub grup Urządzeń energetycznych,
  - b) opis w niezbędnym zakresie układów automatyki, pomiarów, sygnalizacji, zabezpieczeń i sterowań,
  - c) zestaw rysunków, schematów i wykresów z opisami, zgodnymi z obowiązującym nazewnictwem w języku polskim,
  - d) opis czynności związanych z uruchomieniem, obsługą w czasie pracy i zatrzymaniem Urządzenia energetycznego w warunkach normalnej pracy tego urządzenia,
  - e) zasady postępowania w razie awarii oraz zakłóceń w pracy Urządzenia energetycznego lub grup Urządzeń energetycznych,
  - f) opisy prac w zakresie eksploatacji Urządzenia energetycznego, okresy ich przeprowadzania oraz warunki i kryteria uznawania Urządzenia energetycznego jako przydatnych do dalszej eksploatacji w wyniku ich wykonania,
  - g) wymagania w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów przeciwpożarowych dla danego Urządzenia energetycznego lub grupy Urządzeń energetycznych,
  - h) identyfikację zagrożeń dla zdrowia i życia ludzkiego oraz środowiska naturalnego związanych z eksploatacją danego Urządzenia energetycznego lub grupy Urządzeń energetycznych oraz zasady postępowania pozwalające na eliminację podanych zagrożeń,
  - i) organizację prowadzenia prac eksploatacyjnych,
  - j) wymagania dotyczące Środków ochronnych, określone w odrębnych przepisach prawa,
  - k) wymagania kwalifikacyjne dla osób zajmujących się eksploatacją danego Urządzenia energetycznego lub grupy Urządzeń energetycznych, określone w odrębnych przepisach prawa.
- 6.1.8 Warunkiem wykonywania prac na podstawie Instrukcji eksploatacji jest aktualność ich treści, ze szczególnym uwzględnieniem opisu bezpiecznej organizacji pracy. Jeżeli w instrukcji nie ma ww. opisu, pracę należy zakwalifikować jako nietypową.
- 6.1.9 Prace eksploatacyjne szczególnie niebezpieczne wykonuje się na podstawie polecenia pisemnego, sporządzonego na okres nie dłuższy niż 1 rok zgodnie z zasadami opisanymi w rozdziale 7 „Prace nietypowe”.
- 6.1.10 Polecenie pisemne, o którym mowa w punkcie 6.1.9 sporządza się dla:
- grupy Urządzeń energetycznych (gazociągi, stacje gazowe, węzły) na obszarze działania komórki organizacyjnej, łącznie czynności z uwzględnieniem występujących zagrożeń i stosowanych środków ochrony,
  - Urządzeń energetycznych tłoczni gazu, łącznie czynności z uwzględnieniem występujących zagrożeń i stosowanych środków ochrony.

Dopuszcza się dodatkowy podział poleceń z uwagi na branżę.

- 6.1.11 Zmiany do polecenia prac eksploatacyjnych - szczególnie niebezpiecznych dokonuje się zgodnie z zasadami opisanymi w rozdziale 7 „Prace nietypowe”.
- 6.1.12 Jeżeli w danym dniu w zakresie prac eksploatacyjnych szczególnie niebezpiecznych nie występują Czynności łączeniowe, nie trzeba wyłączać Urządzenia energetycznego lub części Urządzenia energetycznego z ruchu oraz do wykonania pracy nie trzeba usuwać czynników stwarzających zagrożenie, takich jak: napięcie, ciśnienie, woda, gaz, temperatura, można nie wyznaczać w tym dniu Koordynującego i Dopuszczającego, a Kierujący zespołem realizuje czynności opisane w punktach: 7.4.1.5, 7.5.1.1, z wyjątkiem komunikacji z Dopuszczającym.
- 6.1.13 Jeżeli w danym dniu prace nie zostały zakwalifikowane jak w punkcie 6.1.12, to Koordynujący realizuje czynności opisane w punktach: 7.4.1.3, 7.5.1.3, Dopuszczający realizuje czynności opisane w punktach: 7.4.1.4, 7.5.1.2, Kierujący zespołem realizuje czynności opisane w punktach: 7.4.1.5, 7.5.1.1.
- 6.1.14 Dodatkowo każdego dnia pracy, przed jej rozpoczęciem przy każdym Urządzeniu energetycznym, Dopuszczający określa występujące w danym dniu zagrożenia i środki ochrony wypełniając listy wyboru w Diennej karcie pracy szczególnie niebezpiecznej (załącznik nr Z.P.02.O.02-21). W oparciu o sporządzaną listę przekazuje informacje Kierującemu zespołem, Kierujący zespołem prowadzi instruktaż w zakresie określonym w punkcie 7.4.1.5 d), e) członkom zespołu dobranym zgodnie z punktem 7.4.1.5 b). Jeżeli na dany dzień pracy nie wyznaczono Dopuszczającego, występujące w danym dniu zagrożenia i środki ochrony określa Kierujący zespołem. Przeprowadzenie instruktażu Dopuszczający, jeżeli został wyznaczony, Kierujący zespołem, członkowie Zespołu wykonawczego potwierdzają podpisem złożonym na Diennej karcie pracy szczególnie niebezpiecznej.
- 6.1.15 Czynności łączeniowe i prace obsługowe w tłoczniach i węzłach ze stałą obsadą wykonuje się na podstawie poleceń ustnych potwierdzonych wpisem do książki ruchu obiektu. Książka powinna zawierać zapisy dotyczące wszystkich poleconych prac obsługowych i czynności łączeniowych z podaniem zakresu czynności, daty i godziny rozpoczęcia i zakończenia oraz podpisami wydającego jak i wykonującego polecenie. Jeżeli polecenie zostało wydane za pośrednictwem środków łączności przez wydającego polecenie znajdującego się na terenie obiektu, to wydający polecenie wpisuje ten fakt do książki potwierdzając podpisem, a wykonujący potwierdza podpisem tylko po wykonaniu czynności. Jeżeli polecenie zostało wydane za pośrednictwem środków łączności przez wydającego polecenie nieznającego się na terenie obiektu, to wykonujący polecenie wpisuje ten fakt do książki potwierdzając podpisem.

7 Prace nietypowe

7.1 Wymagania

- 7.1.1 Bez względu na rodzaj pracy, prace wykonuje się na podstawie polecenia pisemnego, jeżeli:
- 7.1.1.1 są równocześnie wykonywane w tym samym miejscu przez różne Zespoły wykonawcze,
  - 7.1.1.2 są wykonywane przez Zespół wykonawczy i pozostają powiązane z pracami innego Zespołu wykonawczego, który wykonuje je w tym samym czasie,
  - 7.1.1.3 są wykonywane w tej samej Strefie pracy jednocześnie przez pracowników zatrudnionych przez różnych pracodawców, w szczególności przez GAZ-SYSTEM i Wykonawcę zewnętrznego,

- 7.1.1.4 stwarzają możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego w rozumieniu obowiązującego rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy Urządzeniach energetycznych, między innymi prace:
- wewnątrz zbiorników, kanałów, urządzeń technicznych,
  - niebezpieczne pod względem pożarowym, wykonywane w strefach zagrożenia wybuchem,
  - z zakresu konserwacji, remontów, montażu, kontrolno-pomiarowe, wykonywane:
    - w pobliżu nieosłoniętych urządzeń elektroenergetycznych lub ich części, znajdujących się pod napięciem, z zachowaniem minimalnych odstępów w powietrzu wyznaczających zewnętrzne granice Strefy pracy,
    - przy urządzeniach elektroenergetycznych odłączonych od napięcia, lecz uziemionych w taki sposób, że żadne z uziemień nie jest widoczne z miejsca wykonywania pracy,
    - przy urządzeniach elektroenergetycznych znajdujących się pod napięciem, z wyłączeniem prac wykonywanych stale w ustalonych Strefach pracy na podstawie Instrukcji eksploatacji,
    - przy urządzeniach elektroenergetycznych wymagających użycia sprzętu zmechanizowanego, niezależnie czy są one pod napięciem czy pozbawione napięcia, osłonięte lub nie, oraz czy prace wykonuje się stale czy okazjonalnie,
  - na wysokości powyżej 1 m nad poziomem podłogi lub powierzchni terenu,
  - na głębokości poniżej 1 m pod poziomem podłogi lub powierzchni terenu,
  - związane z identyfikacją i przecinaniem kabli lub przewodów elektroenergetycznych,
  - na rurociągach wody, sprężonych gazów, cieczy o nadciśnieniu roboczym równym 50 kPa lub większym, wymagających demontażu armatury lub odcinka rurociągu albo naruszenia podpór i zawiesi rurociągów,
- 7.1.1.5 taki wymóg określi Odpowiedzialny za eksploatację, biorąc pod uwagę skomplikowanie pracy i towarzyszące jej zagrożenia.
- 7.1.2 Podczas wykonywania pracy zabronione jest:
- rozszerzanie pracy poza zakres i strefę pracy określone w poleceniu pisemnym,
  - dokonywanie zmian w zastosowanych zabezpieczeniach, z wyjątkiem przypadków przewidzianych w pisemnym poleceniu wykonania określonych prac.
- 7.2 Osoby funkcyjne
- 7.2.1 Wyróżnia się następujące osoby funkcyjne mogące uczestniczyć w procesie organizacji i wykonywania prac na podstawie polecenia pisemnego:
- 7.2.1.1 Odpowiedzialny za eksploatację,
  - 7.2.1.2 Poleceniodawca,
  - 7.2.1.3 Koordynujący,
  - 7.2.1.4 Dopuszczający,
  - 7.2.1.5 Kierujący zespołem,
  - 7.2.1.6 Koordynator,
  - 7.2.1.7 Inspektor nadzoru.
- 7.2.2 W każdym poleceniu pisemnym musi być wyznaczony obligatoryjnie: Poleceniodawca, Dopuszczający i Kierujący zespołem.
- 7.2.3 W procesie organizacji i wykonywania prac może nie uczestniczyć:
- Koordynujący, jeżeli nie istnieje potrzeba skoordynowania przez Koordynującego wykonania prac związanych z ruchem Urządzeń energetycznych;

- Inspektor nadzoru, jeżeli nie ma potrzeby pełnienia czynności nadzoru w związku z wykonywaniem robót budowlanych w rozumieniu prawa budowlanego.
- 7.2.4 Osobami funkcyjnymi mogą być wyłącznie osoby wymienione w aktualnych w dniu wykonywania pracy w wykazach osób funkcyjnych organizujących prace na podstawie polecenia pisemnego, zgodnie z ich zakresami upoważnień i terminami obowiązywania Świadectw kwalifikacyjnych, z zastrzeżeniem pkt 7.2.5.
- 7.2.5 W wykazach osób funkcyjnych organizujących prace na podstawie polecenia pisemnego nie wymienia się:
- 7.2.5.1 Koordynatorów – których wyznacza Odpowiedzialny za eksploatację w określonych przypadkach (patrz definicja Koordynatora),
  - 7.2.5.2 Inspektorów nadzoru – którzy są delegowani do pełnienia czynności nadzoru w związku z wykonywaniem robót budowlanych w rozumieniu prawa budowlanego,
  - 7.2.5.3 Poleceniodawców, Koordynujących, Dopuszczających i Kierujących zespołami, w przypadkach gdy są oni pracownikami zatrudnionymi przez Wykonawców zewnętrznych, którym polecono organizację Pracy pomocniczej, od których nie wymaga się posiadania ważnych Świadectw kwalifikacyjnych.
- 7.2.6 Przy wykonywaniu prac na polecenie pisemne zabrania się łączenia więcej niż dwóch funkcji jednocześnie. Łączeniu nie mogą podlegać funkcje Dopuszczającego i Kierującego zespołem, z wyjątkiem technologii prac pod napięciem.
- 7.2.7 Dopuszcza się m.in. łączenie funkcji Koordynującego i Koordynatora, kiedy wyznacza się Koordynatora, tj. w przypadku równoczesnego wykonywania wzajemnie powiązanych prac lub prac równocześnie wykonywanych w tym samym miejscu przez różne Zespoły wykonawcze pracowników tego samego pracodawcy lub różnych pracodawców. Wówczas Poleceniodawca w porozumieniu z Odpowiedzialnym za eksploatację może wskazać jako Koordynatora jednego z Koordynujących, o których mowa w poleceniach pisemnych sporządzonych na okoliczność pracy każdego z Zespołów wykonawczych.
- 7.2.8 W przypadku skorzystania z dopuszczenia, o którym mowa w pkt 7.2.7, należy zapewnić organizację prac pozwalającą na bezkolizyjne wypełnianie przez osobę pełniącą różne funkcje obowiązków, za które odpowiada zarówno Koordynujący w zakresie pracy opisanej we właściwym poleceniu jak i Koordynator w odniesieniu do prac wykonywanych przez wszystkie Zespoły wykonawcze.
- 7.3 Czynności przygotowawcze
- 7.3.1 Wydanie polecenia pisemnego
- 7.3.1.1 Odpowiedzialny za eksploatację:
- a) wybiera Poleceniodawcę spośród Osób upoważnionych (tylko jeżeli prace są realizowane przez pracowników GAZ-SYSTEM),
  - b) uzgadnia polecenie pisemne.
- 7.3.1.2 Poleceniodawca, w uzgodnieniu z Odpowiedzialnym za eksploatację, jeżeli to konieczne:
- a) wyznacza osoby funkcyjne uczestniczące przy organizacji i wykonywaniu prac,
  - b) zapewnia ustalenie zakresu prac, w uzgodnieniu z Inspektorem nadzoru w przypadku gdy wykonuje się roboty budowlane w rozumieniu prawa budowlanego, oraz opracowanie instrukcji ich wykonania, a następnie załącza ją do polecenia,
  - c) zapewnia opracowanie lub przygotowanie szkicu sytuacyjnego miejsca pracy lub schematu instalacji, w szczególności schematu technologicznego urządzeń z zaznaczonym miejscem odcięcia dopływu gazu w przypadku Pracy gazoniebezpiecznej,

- d) zapewnia określenie Strefy pracy,
  - e) zapewnia uzgodnienie i opracowanie harmonogramu prac,
  - f) zapewnia określenie Środków ochronnych niezbędnych do zachowania bezpiecznego przygotowania Strefy pracy i wykonania poleconych w niej prac, wynikających z zagrożeń w niej występujących i w jej pobliżu, oraz opracowanie Instrukcji zabezpieczeń, którą po pozytywnej opinii (patrz pkt 7.3.1.2.1 i 7.3.1.2.2) załącza do polecenia,
  - g) wyznacza terminy rozpoczęcia i zakończenia prac oraz przerw w czasie ich wykonywania wraz z warunkami wznowienia prac po przerwie, jeżeli przewiduje się przerwy w pracy,
  - h) w przypadku Pracy gazoniebezpiecznej zapewnia uzgodnienie polecenia pracy z odpowiednią komórką Oddziałowej Dyspozycji Gazu:
    - co najmniej 5 dni przed planowanym terminem rozpoczęcia prac, jeżeli wykonywanie prac nie będzie skutkowało przerwą w usługach przesyłu paliwa gazowego,
    - co najmniej 45 dni przed planowanym terminem rozpoczęcia prac, jeżeli wykonywanie prac będzie skutkowało przerwą w usługach przesyłu paliwa gazowego, informując ją o zamierzeniu upustu gazu do atmosfery, oraz podając dane parametryzujące upust – w decyzji ODG pozostaje wystanie zamówienia NOTAM do Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej,

Uwaga: W porozumieniu z właściwą komórką ODG dopuszcza się uzgodnienie polecenia Pracy gazoniebezpiecznej w krótszym czasie, biorąc pod uwagę powyższe szczególne przypadki.
  - i) wydaje polecenie pisemne, po uzgodnieniu z Odpowiedzialnym za eksploatację,
- 7.3.1.2.1 oraz w przypadku gdy pracodawcą Poleceniodawcy jest GAZ-SYSTEM:
- a) zapewnia uzgodnienie dokumentacji prac w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej z osobami wyznaczonymi z Działu HSE w Pionie Eksploatacji, o których mowa w wykazie osób upoważnionych do opiniowania dokumentacji prac prowadzonym przez wyżej wymienioną komórkę,
  - b) zapewnia współpracę ze stronami trzecimi, w przypadku gdy planowane do wykonania prace oddziałują lub mogą oddziaływać na urządzenia, obiekty lub nieruchomości, których właścicielem nie jest GAZ-SYSTEM, lub gdy wynika to z obowiązujących przepisów prawa,
- 7.3.1.2.2 oraz w przypadku gdy pracodawcą Poleceniodawcy jest Wykonawca zewnętrzny:
- a) zapewnia uzgodnienie polecenia pisemnego z komórką organizacyjną odpowiedzialną za eksploatację w czasie co najmniej 5 dni przed terminem rozpoczęcia prac, chyba że Odpowiedzialny za eksploatację postanowi inaczej,
  - b) zapewnia uzgodnienie dokumentacji prac w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej z osobami odpowiedzialnymi za te obszary u Wykonawcy zewnętrznego oraz z osobami wyznaczonymi z Działu HSE w Pionie Eksploatacji w GAZ-SYSTEM, o których mowa w pkt 7.3.1.2.1,
  - c) zapewnia współpracę ze stronami trzecimi, w przypadku gdy planowane do wykonania prace oddziałują lub mogą oddziaływać na urządzenia, obiekty lub nieruchomości, których właścicielem nie jest GAZ-SYSTEM, lub gdy wynika to z obowiązujących przepisów prawa, chyba że Odpowiedzialny za eksploatację, po uzgodnieniu z Wykonawcą zewnętrznym, weźmie obowiązek współpracy na siebie.
- 7.3.1.3 Inspektor nadzoru:
- a) potwierdza podpisem zakres oraz harmonogram prac do wykonania, określony w poleceniu, w przypadku gdy wykonuje się roboty budowlane w rozumieniu prawa budowlanego.

- 7.3.1.4 Poleceniodawca może wyznaczyć więcej niż jednego Koordynującego, Dopuszczającego i Kierującego zespołem.
- 7.3.1.5 Poleceniodawca, zapewniając określenie zakresu prac i opracowanie instrukcji ich wykonania, może wskazać:
- a) na wiele rodzajów prac, np. na Prace zarówno gazoniebezpieczne jak i niebezpieczne, eksploatacyjne i nietypowe, pod warunkiem że są one ze sobą wzajemnie powiązane i występują w jednym ciągu zdarzeń,
  - b) na ten sam rodzaj pracy wykonywany przez Zespół wykonawczy kolejno w innych Strefach pracy, pod warunkiem że pracuje on w tym samym czasie tylko w jednej Strefie, a warunki bezpiecznego wykonania pracy są takie same we wszystkich Strefach pracy.
- 7.4 Rozpoczęcie i realizacja prac
- 7.4.1.1 Odpowiedzialny za eksploatację:
- a) zatwierdza zmiany w poleceniu pracy,
  - b) ma prawo kontrolować przebieg pracy,
  - c) ma prawo wstrzymać wykonywanie pracy.
- 7.4.1.2 Poleceniodawca:
- a) przyjmuje meldunek od Koordynującego lub Dopuszczającego, jeżeli Koordynujący nie został wyznaczony (patrz pkt 7.2.3), o rozpoczęciu pracy,
  - b) uzgadnia, we współpracy z Odpowiedzialnym za eksploatację i właściwą komórką ODG, zmiany w poleceniu pracy, jeżeli Dopuszczający, w szczególności na wniosek Kierującego zespołem, sygnalizuje takie potrzeby, np. wyraża zgodę na Nieplanowane przerwy w pracy,
  - c) ma prawo kontrolować przebieg pracy,
  - d) ma prawo wstrzymać wykonywanie pracy,
  - e) zatwierdza zmiany składu Zespołu wykonawczego podpisując arkusz składu Zespołu wykonawczego, który stanowi załącznik nr Z.P.02.O.02-03 do niniejszej procedury,
  - f) wprowadza zmiany w poleceniu pracy, po zatwierdzeniu ich przez Odpowiedzialnego za eksploatację, poprzez wypełnienie arkusza zmian, który stanowi załącznik nr Z.P.02.O.02-06, lub uzupełnienie punktu 12 we wzorze polecenia w załączniku nr Z.P.02.O.02-16 do niniejszej procedury, konsultując potrzebę ich wprowadzenia z osobami funkcyjnymi wyznaczonymi do organizacji pracy. W przypadku wykonywania Pracy gazoniebezpiecznej i potrzeby zmiany mającej wpływ na realizację usługi przesyłu lub zmiany związanej z terminami realizacji pracy, Poleceniodawca uzgadnia ją również z właściwą komórką ODG.
- 7.4.1.3 Koordynujący, w porozumieniu z odpowiednią komórką ODG w przypadku Prac gazoniebezpiecznych:
- a) określa zakres oraz kolejność wykonywania Czynności łączeniowych, związanych z przygotowaniem Strefy pracy, jeżeli wymaga tego bezpieczeństwo lub technologia wykonywania prac,
  - b) wydaje Dopuszczającemu zezwolenie na przygotowanie i przekazanie Strefy pracy,
  - c) ustala kolejność prowadzenia, przerywania, wznowienia lub zakończenia prac,
  - d) powiadamia Poleceniodawcę o rozpoczęciu pracy, po uzyskaniu zgłoszenia od Dopuszczającego,
  - e) ma prawo kontrolować przebieg pracy,
  - f) ma prawo wstrzymać wykonywanie pracy.
- 7.4.1.4 Dopuszczający:

7.4.1.4.1 w zakresie przygotowania i przekazania Strefy pracy:

- a) uzyskuje zezwolenie od Koordynującego na dokonanie Czynności łączeniowych, jeżeli należy je podjąć,
- b) zapewnia wyłączenie Urządzeń energetycznych z ruchu, jeżeli wymaga tego bezpieczeństwo lub technologia wykonywania prac, oraz zabezpieczenie tych Urządzeń przed przypadkowym uruchomieniem lub doprowadzeniem czynników stwarzających zagrożenie,
- c) zapewnia zastosowanie wymaganych zabezpieczeń na wyłączonych Urządzeniach energetycznych oraz sprawdza, czy zostały usunięte czynniki stwarzające zagrożenie, takie jak: napięcie, ciśnienie, woda, gaz, temperatura,
- d) zapewnia oznaczenie Strefy pracy znakami bezpieczeństwa,
- e) zapoznaje w sposób udokumentowany Kierującego zespołem z zagrożeniami występującymi w Strefie pracy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie,
- f) powiadamia Poleceniodawcę o potrzebach zmian w poleceniu pisemnym, w szczególności sygnalizowanych przez Kierującego zespołem, na przykład związanych z techniką wykonywania pracy, w tym mających wpływ na sposób przygotowania Strefy pracy.

7.4.1.4.2 w zakresie dopuszczenia do pracy:

- a) sprawdza poprawność przygotowania Strefy pracy,
- b) wskazuje Kierującemu zespołem Strefę pracy,
- c) udziela Kierującemu zespołem instruktażu o zagrożeniach w Strefie pracy i w jej pobliżu,
- d) potwierdza na piśmie dopuszczenie do pracy,
- e) zgłasza Koordynującemu lub Poleceniodawcy, jeżeli Koordynujący nie został wyznaczony (patrz pkt 7.2.3), rozpoczęcie pracy,
- f) ma prawo kontrolować przebieg pracy, po dopuszczeniu do jej wykonywania,
- g) ma prawo wstrzymać wykonywanie pracy.

7.4.1.5 Kierujący zespołem:

- a) posiada polecenie pisemne,
- b) sprawdza czy osoby wyznaczone do wykonania pracy są wpisane w arkuszu składu Zespołu wykonawczego, zatwierdzonego przez Poleceniodawcę,
- c) przygotowuje Strefę pracy i przejmuje ją, jeżeli Dopuszczający uzna jej przygotowanie za właściwe,
- d) udziela Zespołowi wykonawczemu instruktażu o sposobie wykonywania pracy, biorąc pod uwagę wymagania Instrukcji wykonania pracy, określając w szczególności rolę każdego z członków Zespołu w czasie pracy oraz kolejność podejmowanych czynności,
- e) zapoznaje, w sposób udokumentowany, każdego z członków Zespołu wykonawczego z występującymi zagrożeniami w Strefie pracy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie oraz z metodami bezpiecznego wykonywania pracy, biorąc pod uwagę wymagania Instrukcji zabezpieczeń,
- f) wprowadza Zespół wykonawczy do Strefy pracy,
- g) egzekwuje od każdego członka Zespołu stosowanie właściwych środków ochrony indywidualnej, odzieży i obuwia roboczego oraz narzędzi i sprzętu,
- h) zapewnia wykonanie pracy w sposób bezpieczny,
- i) ma prawo wstrzymać wykonywanie pracy,
- j) współpracuje z Koordynatorem oraz z Kierującymi pracami innych Zespołów wykonawczych, jeżeli w tym samym czasie wykonują oni prace powiązane z powierzoną mu do wykonania pracą lub pracują z nim w tym samym miejscu,

- k) powiadamia, w przypadku Pracy gazoniebezpiecznej, jeżeli nie wyznaczono koordynatora lub koordynującego, odpowiednią komórkę ODG o gotowości do rozpoczęcia pracy, oraz rozpoczyna ją, jeżeli pracownik ODG nie postanowi inaczej,
- l) zgłasza Dopuszczającemu rozpoczęcie pracy,
- m) powiadamia Dopuszczającego w szczególności o potrzebach Nieplanowanych przerw w pracy, czy konieczności zmiany sposobu przygotowania Strefy pracy w związku z zamiarem zmiany techniki wykonywania pracy.

7.4.1.6 Koordynator:

- a) zapewnia współpracę Kierujących zespołami w przypadku równoczesnego wykonywania wzajemnie powiązanych prac,
- b) sprawuje nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy wszystkich pracowników różnych Zespołów wykonawczych równocześnie wykonujących prace w tym samym miejscu,
- c) nadzoruje realizację prac, biorąc pod uwagę wymagania Instrukcji wykonania prac i ustalony harmonogram prac,
- d) wskazuje środki łączności pomiędzy Zespołami i pracownikami oraz sposoby alarmowania w sytuacji zaistnienia zagrożenia lub awarii,
- e) ma prawo wstrzymać wykonywanie pracy lub żądać zmiany ich przebiegu, jeżeli prowadzi się je w sposób nieprawidłowy.

7.4.1.7 Inspektor nadzoru:

- a) pełni funkcje zgodnie z posiadanymi uprawnieniami na budowie poprzez sprawowanie kontroli zgodności jej realizacji z projektem budowlanym, zasadami wiedzy technicznej, przepisami prawa oraz pozwoleniem na budowę, jeżeli zostało wydane,
- b) kontroluje kierownika budowy w zakresie koordynacji działań zapewniających przestrzeganie podczas wykonywania robót budowlanych zasad określonych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia na budowie, jeżeli został sporządzony na mocy prawa budowlanego,
- c) ma prawo wydawać kierownikowi budowy lub kierownikowi robót polecenia, potwierdzone wpisem do dziennika budowy (jeżeli został wydany), dotyczące w szczególności: usunięcia zauważonych nieprawidłowości lub zagrożeń, wykonania prób lub badań, także wymagających odkrycia robót lub elementów zakrytych, przedstawienia ekspertyz w zakresie prowadzonych robót budowlanych i dowodów dopuszczenia do stosowania w budownictwie odpowiednich wyrobów budowlanych oraz urządzeń technicznych,
- d) ma prawo żądać od kierownika budowy lub kierownika robót wykonania poprawy jakości zrealizowanych robót bądź ich ponownego wykonania, a także wstrzymania dalszych robót budowlanych, w przypadku gdy ich kontynuacja może wywołać zagrożenie bądź spowodować istotną niezgodność z warunkami projektu lub pozwolenia na budowę.

7.4.1.8 Osoby wykonujące pracę (członkowie Zespołu wykonawczego):

- a) posiadają ważne i odpowiednie kwalifikacje i uprawnienia w zakresie realizowanych prac,
- b) są Osobami uprawnionymi, jeżeli je wykonują przy Urządzeniach energetycznych, chyba że prowadzą oni Prace pomocnicze lub prace, o których mowa w pkt 6.1.5,
- c) stosują środki ochrony indywidualnej lub zbiorowej odpowiednio dobrane do rodzaju wykonywanej pracy,
- d) zostają zapoznani z dokumentacją prac przez Kierującego zespołem,
- e) sygnalizują Kierującemu zespołem wszelkie potrzeby związane z wykonywaną pracą.

7.5 Zakończenie prac

7.5.1.1 Kierujący zespołem:

- a) sprawdza, czy praca została zakończona, Zespół wykonawczy opuścił Strefę pracy, sprzęt, narzędzia, Środki ochronne oraz zbędne materiały i odpady wytworzone przy jej realizacji zostały usunięte ze Strefy pracy,
- b) zgłasza Dopuszczającemu zakończenie pracy,
- c) powiadamia, w przypadku Pracy gazoniebezpiecznej, jeżeli nie wyznaczono koordynatora lub koordynującego, odpowiednią komórkę ODG o zakończeniu pracy,
- d) zwraca Poleceniodawcy, po zakończeniu pracy, polecenie pisemne.

7.5.1.2 Dopuszczający:

- a) zapewnia usunięcie Środków ochronnych, po uzyskaniu zezwolenia od Koordynującego, użytych do przygotowania Strefy pracy i jej zabezpieczenia,
- b) informuje Koordynującego lub Poleceniodawcę, jeżeli Koordynujący nie został wyznaczony (patrz pkt 7.2.3), o zakończeniu pracy,
- c) zapewnia uruchomienie Urządzeń, po uzyskaniu zezwolenia od Koordynującego, jeżeli w związku z wykonywaniem przy nich pracy wyłączono je z ruchu.

7.5.1.3 Koordynujący, w porozumieniu z odpowiednią komórką ODG w przypadku Prac gazoniebezpiecznych:

- a) wydaje Dopuszczającemu zezwolenie na likwidację Strefy pracy,
- b) powiadamia Poleceniodawcę o zakończeniu pracy, po uzyskaniu zgłoszenia od Dopuszczającego,
- c) wydaje Dopuszczającemu zezwolenie na uruchomienie Urządzeń energetycznych, przy których była wykonywana praca, jeżeli w związku z jej wykonywaniem Urządzenia te były wyłączone z ruchu.

7.5.1.4 Poleceniodawca:

- a) powiadamia Odpowiedzialnego za eksploatację o zakończeniu pracy, po uzyskaniu zgłoszenia od Koordynującego lub Dopuszczającego, jeżeli Koordynujący nie został wyznaczony (patrz pkt 7.2.3),
- b) przekazuje Odpowiedzialnemu za eksploatację polecenie pracy, w formie oryginału lub kopii oznaczonej przez siebie „za zgodność z oryginałem”.

7.5.1.5 Odpowiedzialny za eksploatację:

- a) przyjmuje od Poleceniodawcy meldunek o zakończeniu pracy,
- b) przechowuje polecenie pracy po jej zakończeniu, a w przypadku gdy pracodawcą Poleceniodawcy nie jest GAZ-SYSTEM, przechowuje przygotowaną i oznaczoną przez Poleceniodawcę „za zgodność z oryginałem” kopię polecenia pisemnego.

8 Prace wykonywane przez Wykonawców zewnętrznych

8.1 Wymagania

8.1.1 Wykonawcy zewnętrzni, realizujący prace przy Urządzeniach energetycznych, wykonują je na podstawie polecenia pisemnego i Instrukcji wykonania pracy zgodnie z zasadami opisanymi w rozdziale 7 „Prace nietypowe” niniejszej procedury. Jeżeli prace realizuje się bez polecenia pisemnego, Odpowiedzialny za eksploatację wyznacza Nadzorującego prace i obciąża Wykonawcę zewnętrznego do organizacji pracy w sposób bezpieczny, adekwatnie do zaleceń wydawanych przez Nadzorującego prace.

8.1.2 Odpowiedzialny za eksploatację może wyznaczyć, w związku z pracami wykonywanymi przez Wykonawcę zewnętrznego, będącymi robotami budowlanymi w strefie kontrolowanej gazociągu lub przy innej infrastrukturze należącej do GAZ-

SYSTEM, na cały przebieg tych prac lub ich określonej część, Nadzorującego prace sprawującego, zależnie od potrzeb, stały lub doraźny nadzór nad eksploatacją Urządzeń energetycznych, ze względu na ryzyko wystąpienia okoliczności lub czynników mogących mieć negatywny wpływ na realizację usługi przesyłu.

Uwaga: Możliwość wyznaczenia Nadzorującego prace powinna wynikać z warunków technicznych wydanych na piśmie na okoliczność robót podejmowanych przez Wykonawcę zewnętrznego. Odpowiedzialny za eksploatację, opiniując dokumentację wykonania prac, może zastrzec wykonywanie tych robót na podstawie polecenia pisemnego jako Prace pomocnicze (patrz załącznik nr Z.P.02.O.02-10).

- 8.1.3 Rola Nadzorującego prace wyznaczonego na okoliczność prac Wykonawcy zewnętrznego, bez polecenia pisemnego, polega w szczególności na:
- a) sprawdzeniu przygotowania Strefy pracy dla wykonujących ją pracowników, z uwzględnieniem zagrożeń związanych ze znajdujących się w jej pobliżu Urządzeń energetycznych,
  - b) zapoznaniu, w sposób udokumentowany, zgodnie z pkt 8.1.4, każdego z wykonujących pracę z występującymi w Strefie pracy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie zagrożeniami od Urządzeń energetycznych,
  - c) określeniu dopuszczalnych rodzajów używanych maszyn i urządzeń dla zapewnienia bezpieczeństwa Urządzeń energetycznych,
  - d) egzekwowaniu wykonywania pracy wyłącznie w jej Strefie, jeżeli sprawuje on stały nadzór.
- 8.1.4 Nadzorujący prace, przed rozpoczęciem pracy, wymaga od realizujących ją w imieniu Wykonawcy złożenia podpisów w oświadczeniu poświadczającym poinformowanie o występujących zagrożeniach oraz zasadach bezpiecznego prowadzenia i wykonania prac (wzór oświadczenia stanowi załącznik nr Z.P.02.O.02-14 do niniejszej procedury). Wzór oświadczenia stanowi załącznik do protokołu dokumentującego wykonanie czynności, jeżeli ma zastosowanie.
- 8.1.5 Załącznikiem do oświadczenia, o którym mowa w pkt 8.1.4, może być broszura informacyjna sporządzona według wzoru stanowiącego załącznik nr 1 do regulacji wewnętrznej PE-EK-W01 pn. „Wytyczne w zakresie wymagań bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia dla Wykonawców oraz Gości w Operatorze Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.". W przypadku gdy ma ona zastosowanie wypełnia się jej część I, zaś dowody na zapoznanie się z jej treścią w postaci podpisów wykonujących pracę zbiera się w ww. oświadczeniu.
- 8.1.6 Pracę na podstawie polecenia pisemnego organizują (osoby funkcyjne) i wykonują (członkowie Zespołu wykonawczego) pracownicy zatrudnieni przez tego samego pracodawcę, z zastrzeżeniem pkt 8.1.7 i 8.1.9.
- 8.1.7 Jeżeli czynności, których wykonanie lub zapewnienie wykonania przypisuje się Koordynującemu i Dopuszczającemu, wymagają podjęcia przez nich złożonych działań, np. ze względu na konieczność wykonania skomplikowanych Czynności łączeniowych w celu przygotowania Strefy pracy lub zastosowania wielostopniowych zabezpieczeń na wyłączonych urządzeniach, wtedy:
- 8.1.7.1 wykonanie pracy polegającej na przygotowaniu, przekazaniu i likwidacji Strefy pracy, celem późniejszej pracy w niej pracowników z ramienia Wykonawcy zewnętrznego, odbywa się na podstawie odrębnego polecenia pisemnego, w którym wskazuje się wyłącznie osoby z ramienia GAZ-SYSTEM,
  - 8.1.7.2 w poleceniu pisemnym Wykonawcy zewnętrznego nie wskazuje się Koordynującego i Dopuszczającego, a w miejscach na ich podpisy i adnotacje należy umieścić informację: „miejsce pracy przygotowane/zlikwidowane przez pracowników GAZ-

SYSTEM na podstawie polecenia pisemnego nr ...", kopiując jej treść lub formułując inną, o podobnym brzmieniu.

Uwaga: Decyzję o przyjęciu powyższej ścieżki postępowania podejmuje Odpowiedzialny za eksploatację.

- 8.1.8 Z uwagi na charakter pracy możliwe są również prace wykonywane przez pracowników Wykonawcy zewnętrznego, na przykład przy wyłączonym odcinku gazociągu, następujące po zastosowaniu metody hermetycznej przez pracowników GAZ-SYSTEM celem wstrzymania przepływu przez odcinek gazociągu.
- 8.1.9 W przypadku gdy w tej samej Strefie pracy pracę na podstawie polecenia pisemnego ma wykonywać Zespół wykonawczy, w skład którego wchodzi pracownicy zatrudnieni przez różnych pracodawców: GAZ-SYSTEM i Wykonawcy zewnętrznego, spisuje się porozumienie między pracodawcami określające pracodawcę odpowiedzialnego za organizację pracy oraz zasady i warunki jej wykonywania. Wzór porozumienia stanowi załącznik nr Z.P.02.O.02-18 do niniejszej procedury. Podpisane porozumienie załącza się do polecenia pisemnego.
- 8.1.10 W przypadku gdy wzajemnie powiązane prace lub prace w tym samym miejscu na podstawie poleceń pisemnych mają równocześnie wykonywać różne Zespoły wykonawcze, w skład których wchodzi pracownicy zatrudnieni przez różnych pracodawców: GAZ-SYSTEM i Wykonawcy zewnętrznego, spisuje się porozumienie między pracodawcami określające Koordynatora sprawującego nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy wszystkich pracowników. Wzór porozumienia stanowi załącznik nr Z.P.02.O.02-19 do niniejszej procedury. Podpisane porozumienie załącza się do poleceń pisemnych.
- 8.1.11 Informacje o wyznaczeniu Koordynatora, o którym mowa w pkt 8.1.10, zawiera się w każdym z poleceń pisemnych.
- 8.1.12 W imieniu GAZ-SYSTEM w przypadkach, o których mowa w pkt 8.1.9 i 8.1.10, działa Dyrektor w Oddziale lub jego Zastępca, jeżeli posiadane przez nich pełnomocnictwa pozwalają na składanie oświadczeń wobec osób trzecich. W imieniu Wykonawcy zewnętrznego działa reprezentująca go osoba, na podstawie zapisów umowy lub zlecenia regulującego kwestię przedmiotu pracy Wykonawcy.
- 8.1.13 Poleceniodawcami, Koordynującymi, Dopuszczającymi i Kierującymi zespołami z ramienia Wykonawcy zewnętrznego mogą być wyłącznie osoby odpowiednio figurujące w wykazie osób funkcyjnych organizujących prace na podstawie polecenia pisemnego, zatwierdzonym przez działającego w imieniu Wykonawcy zewnętrznego i przyjętym do akceptacji przez Dyrektora (lub jego odpowiednio upoważnionego Zastępcę) w Oddziale GAZ-SYSTEM, z zastrzeżeniem pkt 7.2.5.
- 8.1.14 Podpisany przez działającego w imieniu Wykonawcy zewnętrznego wykaz osób funkcyjnych organizujących prace na podstawie polecenia pisemnego należy uznawać za wystarczający na dowód upoważnienia przez Wykonawcę zatrudnianych przez niego pracowników do wykonywania w jego imieniu określonych czynności lub prac.
- 8.1.15 W przypadku gdy polecenie pisemne sporządza Wykonawca zewnętrzny, obowiązuje się Wykonawcę do uzgodnienia polecenia pisemnego z właściwą komórką organizacyjną Oddziału odpowiedzialną za eksploatację.
- 8.1.16 W przypadku prac wykonywanych przez Wykonawców zewnętrznych (lub siłami własnymi) w ramach zadań budowlanych, w związku z prowadzonymi robotami budowlanymi w celu budowy nowych obiektów budowlanych, sposób i podstawę organizacji pracy ustala wykonujący pracę, uwzględniając rolę Inspektora nadzoru, chyba że właściwa umowa stanowi inaczej, oraz stosując wzory poleceń pisemnych,

o których mowa w niniejszej procedurze, jeżeli prace planuje się wykonywać przy istniejących Urządzeniach energetycznych.

9 Prace pomocnicze

9.1 Wymagania

- 9.1.1 Wykonujący Pracę pomocniczą mogą nie być Osobami uprawnionymi.
- 9.1.2 Wykonujący Pracę pomocniczą, jeżeli odrębne przepisy tego wymagają, muszą posiadać ważne i odpowiednie kwalifikacje i uprawnienia w zakresie realizowanych prac (inne niż świadectwa kwalifikacyjne).
- 9.1.3 W przypadku gdy Prace pomocnicze, bez polecenia pisemnego, wykonują:
  - pracownicy zatrudnieni przez GAZ-SYSTEM niebędący Osobami uprawnionymi, lub
  - pracownicy zatrudnieni przez Wykonawcę zewnętrznego,Odpowiedzialny za eksploatację wyznacza Nadzorującego prace, którego rola jest tożsama z jej opisem w pkt 8.1.3.
- 9.1.4 Osoby funkcyjne organizujące Pracę pomocniczą na podstawie polecenia pisemnego mogą nie być Osobami upoważnionymi i Osobami uprawnionymi.
- 9.1.5 Usuwanie usterek kwalifikuje się jako prace pomocniczą, jeżeli w zakresie pracy potrzebnym do usunięcia usterki nie występują zagrożenia od Urządzenia energetycznego lub z uwagi na występujące zagrożenia inne niż od Urządzenia energetycznego nie należy jej zakwalifikować jako pracy szczególnie niebezpiecznej.
- 9.1.6 Pracę pomocniczą w zakresie kontroli trasy gazociągu z powietrza wykonuje się na podstawie polecenia stanowiącego załącznik nr Z.I.02.G.01.01-02 do instrukcji I.02.G.01.01 „Kontrola trasy gazociągu z powietrza”.

10 Dokumentowanie

10.1 Wymagania

- 10.1.1 Polecenie pisemne wydaje się na określonym formularzu (wzór formularza stanowi załącznik nr Z.P.02.O.02-01 do niniejszej procedury), z zastrzeżeniem pkt 10.1.2, oraz numeruje się według przyjętego wzorca:

X_Y_G lub N lub P_E lub N_R

gdzie:

X – symbol komórki organizacyjnej (zgodnie z Regulaminem organizacyjnym Spółki) prowadzącej eksploatację danego Obiektu sieci przesyłowej,

Y – numer kolejny polecenia wydanego w danej komórce organizacyjnej w roku kalendarzowym,

G lub N lub P – Praca gazoniebezpieczna lub niebezpieczna lub pomocnicza,

E lub N – praca eksploatacyjna lub nietypowa (w przypadku Pracy gazoniebezpiecznej lub niebezpiecznej),

R – rok kalendarzowy,

np.: GDJ_3_G_N_2022.

- 10.1.2 W przypadku gdy wydaje się polecenie pisemne na wiele rodzajów prac, np. na Prace zarówno gazoniebezpieczne jak i niebezpieczne, w numerze polecenia należy uwzględnić tylko jeden rodzaj pracy, przyjmując arbitralnie, że:

- 10.1.2.1 wskazuje się na Prace gazoniebezpieczne, jeżeli występują również Prace niebezpieczne i/lub pomocnicze,
- 10.1.2.2 wskazuje się na Prace niebezpieczne, jeżeli wykonuje się także Prace pomocnicze,
- 10.1.2.3 wskazuje się na prace nietypowe, jeżeli występują również prace eksploatacyjne.
- 10.1.3 Jeżeli planuje się na podstawie polecenia pisemnego wykonywać prace niebędące pracami szczególnie niebezpiecznymi (patrz pkt 5.1.1), w numerze polecenia należy wskazać na prace eksploatacyjne (część E lub N wzorca numeru polecenia) oraz na:
- 10.1.3.1 Prace gazoniebezpieczne, jeżeli praca odbywa się przy sieciach, instalacjach i urządzeniach gazowych,
- 10.1.3.2 Prace niebezpieczne, jeżeli praca odbywa się przy sieciach, instalacjach i urządzeniach innych niż gazowe.
- 10.1.4 Pracę pomocniczą w zakresie kontroli trasy gazociągu z powietrza numerując polecenie jak dla Pracy pomocniczej.
- 10.1.5 Dopuszcza się zastosowanie wzoru polecenia pisemnego stanowiącego załącznik nr Z.P.02.O.02-16 do niniejszej procedury w przypadku organizacji prac przy urządzeniach grupy 1 w rozumieniu obowiązującego rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci.
- 10.1.6 Wyróżnia się następujące załączniki do polecenia pisemnego stanowiącego załącznik nr Z.P.02.O.02-01 do niniejszej procedury:
- 10.1.6.1 Instrukcja wykonania prac lub Instrukcja eksploatacyjna
- 10.1.6.2 szkic sytuacyjny miejsca pracy lub schemat instalacji, w szczególności schemat technologiczny urządzeń z zaznaczonym miejscem odcięcia dopływu gazu w przypadku Pracy gazoniebezpiecznej, który może zawierać się w Instrukcji wykonania prac,
- 10.1.6.3 harmonogram prac (w przypadku gdy wyznacza się Koordynatora, wymaga się, aby harmonogram został uzgodniony i podpisany przez wszystkich Poleceniodawców wydających polecenia),
- 10.1.6.4 Instrukcja zabezpieczeń, której wzór stanowi załącznik nr Z.P.02.O.02-02 do niniejszej procedury,
- 10.1.6.5 arkusz składu Zespołu wykonawczego, którego wzór stanowi załącznik nr Z.P.02.O.02-03 do niniejszej procedury,
- 10.1.6.6 arkusz do odnotowywania pomiarów stężeń metanu i tlenu w miejscu pracy, którego wzór stanowi załącznik nr Z.P.02.O.02-04 do niniejszej procedury, właściwy do zastosowania w przypadku Prac gazoniebezpiecznych oraz w strefach zagrożenia wybuchem (niedokumentowanych zleceniem w systemie EAM) lub w przypadku gdy wynika to z Instrukcji zabezpieczeń,
- 10.1.6.7 arkusz meldunków o Nieplanowanych przerwach w realizacji pracy, którego wzór stanowi załącznik nr Z.P.02.O.02-05 do niniejszej procedury,
- 10.1.6.8 arkusz zmian w poleceniu pracy, którego wzór stanowi załącznik nr Z.P.02.O.02-06 do niniejszej procedury,
- 10.1.6.9 świadectwo kalibracji urządzenia do pomiarów stężenia metanu i tlenu (w przypadku prac wykonywanych przez Wykonawców zewnętrznych),
- 10.1.6.10 dzienna karta pracy szczególnie niebezpiecznej, której wzór stanowi załącznik nr Z.P.02.O.02-21 do niniejszej procedury.
- 10.1.7 Oddziałowe Dyspozycje Gazu prowadzą rejestr pisemnych poleceń Prac gazoniebezpiecznych wykonywanych przez pracowników GAZ-SYSTEM i Wykonawców

zewnętrznych, zgodnie ze wzorem w załączniku nr Z.P.02.O.02-12 do niniejszej procedury, przy pomocy aplikacji komputerowej TelNote (z uwzględnieniem wszystkich danych zawartych we wzorze rejestru), nadając każdemu poleceniu numer ODG, niezależny od wzorca, o którym mowa w pkt 10.1.1.

10.1.8 Komórki organizacyjne odpowiedzialne za eksploatację prowadzą:

10.1.8.1 rejestry pisemnych poleceń prac wykonywanych przez pracowników GAZ-SYSTEM i Wykonawców zewnętrznych, zgodnie ze wzorem w załączniku nr Z.P.02.O.02-12 do niniejszej procedury,

Uwaga: W przypadku gdy na podstawie niniejszej procedury polecenie pisemne opracowuje i wydaje Wykonawca zewnętrzny, numerując je według własnych zasad, wymaga się również nadania mu numeru zgodnie z pkt 10.1.1, przez komórkę organizacyjną odpowiedzialną za eksploatację Urządzeń energetycznych, przy których Wykonawca zewnętrzny wykonuje prace.

10.1.8.2 rejestry wykonanych, bez polecenia pisemnego, prac przez Wykonawców zewnętrznych, zgodnie ze wzorem w załączniku nr Z.P.02.O.02-17 do niniejszej procedury (nie dotyczy robót, o których mowa w pkt 8.1.2).

10.1.9 Koordynatorzy ds. Systemu Eksploatacji Sieci Przesyłowej w Oddziałach, na podstawie informacji przygotowywanych i przekazywanych przez kierowników komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za eksploatację, archiwizują i aktualizują wykazy osób funkcyjnych organizujących prace na podstawie polecenia pisemnego, właściwych w danym Oddziale. Wzór wykazu stanowi załącznik nr Z.P.02.O.02-11 do niniejszej procedury.

10.1.10 Postanowienie, o którym mowa w pkt 10.1.9, stosuje się również w przypadku wykazów przekazanych przez Wykonawców zewnętrznych, które archiwizują Koordynatorzy ds. SESP.

10.1.11 Zatwierdzone i przyjęte przez Dyrektorów (lub ich odpowiednio upoważnionych Zastępców) w Oddziałach wykazy osób funkcyjnych organizujących prace na podstawie polecenia pisemnego Koordynatorzy ds. SESP wprowadzają do Repozytorium EAM.

Uwaga: Przyjęty do stosowania w danym Oddziale wykaz obowiązuje we wszystkich Oddziałach.

10.1.12 Kierownicy komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za eksploatację aktualizują i archiwizują w Repozytorium EAM wykazy osób upoważnionych do wykonywania prac eksploatacyjnych przy Urządzeniach energetycznych. Wzór wykazu stanowi załącznik nr Z.P.02.O.02-20 do niniejszej procedury.

10.1.13 Dział HSE w Pionie Eksploatacji prowadzi wykaz osób upoważnionych do opiniowania dokumentacji składającej się na polecenie pisemne w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej, który zatwierdza Zastępca Dyrektora w Pionie Eksploatacji odpowiedzialny za obszar BHP i ppoż., i udostępnia każdą jego nowo zatwierdzoną wersję Koordynatorom ds. SESP w Oddziałach. Poza tym w Dziale HSE w Pionie Eksploatacji prowadzi się rejestr opiniowanej dokumentacji, zgodnie ze wzorem w załączniku nr Z.P.02.O.02-13 do niniejszej procedury.

10.1.14 Polecenia pisemne związane z pracami (robotami) budowlanymi przechowuje się wraz z pozostałą dokumentacją odbiorową. W rejestrach pisemnych poleceń prac, o których mowa w załączniku nr Z.P.02.O.02-12 do niniejszej procedury, wykazuje się wyłącznie te polecenia, które wydano w oparciu o wzory stanowiące załączniki nr Z.P.02.O.02-01 i Z.P.02.O.02-16 do niniejszej procedury.

10.1.15 Wykonane prace dokumentuje się na podstawie wymagań zawartych w procedurach i instrukcjach SESP. Jeżeli wykonano prace, których nie opisuje żadna procedura lub instrukcja SESP, należy je udokumentować w sposób umożliwiający co najmniej

określenie: daty, miejsca, zakresu zrealizowanych czynności oraz osób wykonujących te prace (nie dotyczy robót, o których mowa w pkt 8.1.2).

10.1.16 Polecenia pisemne, inne niż wymienione w pkt 10.1.14, przechowywane są w komórkach organizacyjnych Oddziałów odpowiedzialnych za eksploatację przez 2 lata od momentu zakończenia sprawy, a następnie przekazuje się je do filii archiwum zakładowego na zasadach określonych w instrukcji kancelaryjnej obowiązującej w GAZ-SYSTEM.

10.2 Ewidencjonowanie poleceń pisemnych w systemie EAM

10.2.1 Odpowiedzialny za eksploatację odpowiada za ewidencjonowanie pisemnych poleceń prac w postaci skanów w Repozytorium EAM.

10.2.2 Ewidencjonowanie skanów pisemnych poleceń prac w Repozytorium EAM polega na:

- wprowadzeniu, przed rozpoczęciem prac, do Repozytorium EAM skanu zatwierdzonego polecenia pracy, jako kolejnego zasobu wersjonowanego, oraz podaniu wymaganych przez aplikację atrybutów opisujących polecenie,
- aktualizacji skanu polecenia, jeśli wystąpiły zmiany w jego treści, przez wprowadzenie kolejnej wersji zasobu,
- niezwłocznym wprowadzeniu, po zakończeniu prac (a w przypadku poleceń prac wydanych przez Poleceniodawców ze strony Wykonawców zewnętrznych po otrzymaniu przez Odpowiedzialnego za eksploatację kompletnej kopii polecenia), skanu zatwierdzonego polecenia z meldunkiem o przebiegu i zakończeniu prac, jako kolejnej wersji zasobu,

10.2.3 Pisemne polecenia wykonania prac gromadzi się w Repozytorium EAM w postaci zasobów wersjonowanych, co oznacza możliwość odwzorowania historii życia dokumentu.

10.2.4 Dienne karty pracy stanowią integralną część dokumentacji czynności eksploatacyjnej. Skan kompletu kart musi zostać załączony do zlecenia (dokument rodzaju ZDE) najpóźniej w dniu zamknięcia technicznego zlecenia.

10.2.5 Szczegóły techniczne dotyczące ewidencjonowania skanów poleceń pisemnych zawarte są w filmach instruktażowych dostępnych w Repozytorium EAM.

11 Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska

11.1 Wybrane zasady

W czasie prowadzenia prac należy przestrzegać wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony ppoż. i ochrony środowiska, określonych we właściwych dokumentach odniesienia, w zależności od podstawy wykonywania pracy, w szczególności w Instrukcjach eksploatacji i Instrukcjach zabezpieczeń, oraz zgodnie z poniższymi warunkami:

- przy prowadzeniu w pomieszczeniach prac z użyciem otwartego ognia prace przerywa się przy stężeniu gazu ziemnego przekraczającym 10% dolnej granicy wybuchowości (DGW),
- w przypadku stwierdzenia w wykopie stężenia gazu ziemnego powyżej 40% DGW należy przerwać prace, ewakuować pracowników ze strefy zagrożenia oraz podjąć działania zabezpieczające i naprawcze,
- prace spawalnicze wykonują osoby posiadające odpowiednie uprawnienia, wydane na podstawie odrębnych przepisów,
- pracownicy realizujący prace legitymują się, na miejscu jej wykonywania, dokumentami potwierdzającymi posiadanie uprawnień niezbędnych przy

wykonywaniu określonych czynności, jeżeli takie uprawnienia są wymagane przepisami prawa,

- e) pracowników wykonujących roboty ziemne przeszkala się w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy pod względem zagrożeń występujących przy tych robotach oraz postępowania na wypadek uszkodzenia uzbrojenia podziemnego,
- f) o ile zachodzi taka konieczność, w zależności od podstawy wykonywania pracy i oceny zagrożenia, właściwa komórka ODG lub Odpowiedzialny za eksploatację powiadamia o Pracy gazoniebezpiecznej odpowiednie jednostki samorządu terytorialnego odpowiedzialne za zarządzanie kryzysowe oraz policję i straż pożarną,
- g) przed przystąpieniem do wykonania robót ziemnych ustala się usytuowanie uzbrojenia podziemnego w strefie prowadzenia prac; wymiary wykopu określa się w zależności od charakteru planowanych prac oraz liczby przebywających w nim osób, a ściany wykopu o głębokości większej niż 1 m zabezpiecza się przed obsunięciem,
- h) przed przystąpieniem do prac w miejscach zagrożonych obecnością gazu ziemnego wykonuje się pomiary stężeń metanu i tlenu, a w czasie ich wykonywania prowadzi się pomiar w sposób ciągły,
Uwaga: Wyniki pomiarów wpisuje się do arkusza stanowiącego załącznik nr Z.P.02.O.02-04 do niniejszej procedury co najmniej za każdym razem rozpoczęcia nowego pomiaru i w sytuacji pojawienia się stężenia stanowiącego odstępstwo od stanu normalnego (bezpiecznego).
- i) pracowników wykonujących prace stwarzające zagrożenie powstania pożaru wyposaża się w odpowiednie urządzenia przeciwpożarowe,
- j) prace prowadzi się przy zapewnieniu odpowiedniego oświetlenia stanowisk pracy,
- k) przed rozpoczęciem prac polegających na demontażu metalowych elementów sieci gazowej napełnionej gazem ziemnym wykonuje się połączenia zapewniające ciągłość elektryczną; w przypadku zastosowania w sieci gazowej ochrony katodowej należy ją wyłączyć przed rozpoczęciem prac, również prac spawalniczych,
- l) w przypadku zagrożenia wystąpienia metanu (ponad 2% metanu w powietrzu) lub niedoboru tlenu (poniżej 18% tlenu w powietrzu) podczas prowadzenia prac, w szczególności w: wykopach, kanałach, zbiornikach, studzienkach, stosuje się odpowiednie do zagrożeń środki ochrony indywidualnej oraz sprzęt służący do asekuracji lub ewakuacji z zagrożonego obszaru (np. szelki bezpieczeństwa połączone z liną asekuracyjną),
- m) montaż rurowych elementów sieci gazowej powinien odbywać się w sposób niedopuszczający do niekontrolowanego przemieszczania się rur, sprzętu, urządzeń oraz skarp i zabezpieczeń wykopu; nie dopuszcza się przebywania pracowników w wykopie podczas opuszczania do niego rurowych elementów sieci gazowej, a podczas napełniania elementów sieci gazowej gazem ziemnym pozostałe prace z nimi związane wstrzymuje się,
- n) wylot przewodu odpowietrzającego odcinek sieci gazowej wyprowadza się poza strefę przebywania osób na wysokość co najmniej 3 m nad poziom terenu oraz odpowiednio obciąża i utwierdza; dla wylotu przewodu odpowietrzającego odcinek sieci gazowej lub wylotu kolumny upustowej wyznacza się strefy lub strefę zagrożenia wybuchem; nie dopuszcza się odpowietrzania i opróżniania elementów sieci gazowej podczas wyładowań atmosferycznych; zasięg Stref zagrożenia wybuchem, które powstają podczas wykonywania prac związanych z odgazowywaniem, można wyznaczać w oparciu o dane zawarte w załączniku nr Z.P.02.O.02-15 do niniejszej procedury; zasięg wyznaczonych Stref zagrożenia wybuchem przedstawia się graficznie, np. w oparciu o narzędzie informatyczne,

- o) w przypadku prac polegających na odgazowywaniu konieczne jest zapewnienie stałego nadzoru,
- p) w razie zaistnienia nieprzewidzianych zagrożeń prace przerywa się, a pracowników wycofuje się ze Strefy pracy; o ponownym przystąpieniu do prac decyduje Nadzorujący prace, Kierujący zespołem lub Dopuszczający, w zależności od przyjętej podstawy i organizacji ich wykonywania,
- q) przy wykonywaniu prac zabrania się:
  - wykonywać je poza poleconym zakresem i ustaloną Strefą pracy,
  - zmieniać położenia napędów, aparatury i armatury odcinającej, użytej do przygotowania Strefy pracy, usuwać ogrodzenia, osłony, bariery, zaślepki i tablice ostrzegawcze, jeżeli nie wynika to z technologii wykonania prac,
- r) w razie konieczności opuszczenia Strefy pracy, utworzonej na podstawie pisemnego polecenia pracy, przez Kierującego zespołem prace przerywa się, a Kierujący zespołem wycofuje Zespół wykonawczy ze Strefy pracy (informację o Nieplanowanej przerwie w pracy odnotowuje się w arkuszu meldunków o Nieplanowanych przerwach w realizacji pracy/we właściwym punkcie wzoru polecenia).

11.2 Środki ochronne i narzędzia pracy

11.2.1 Pracowników wykonujących pracę wyposaża się w niezbędne Środki ochronne i narzędzia pracy, dostosowane do jej rodzaju i warunków.

11.2.2 Sprzęt ochronny, środki ochrony indywidualnej i zbiorowej oraz narzędzia pracy używane w czasie wykonywania pracy muszą posiadać odpowiednią dokumentację dopuszczającą do użytkowania, w szczególności deklaracje zgodności (CE) i instrukcje eksploatacji wydane na podstawie odrębnych przepisów prawa.

11.2.3 Środki ochronne i narzędzia pracy przechowuje się w miejscach wyznaczonych, w warunkach zapewniających utrzymanie ich w pełnej sprawności, oraz poddaje okresowym sprawdzeniom, zgodnie z zaleceniami producenta i obowiązującymi przepisami prawa.

11.2.4 Rozdzielenie elektroenergetyczne średniego napięcia wyposaża się w elektroizolacyjny sprzęt ochronny, zgodnie z wymaganiami dokumentacji projektowej i zaleceniami Odpowiedzialnego za eksploatację. Do elektroizolacyjnego sprzętu ochronnego zalicza się między innymi: buty, kalosze i rękawice, dywaniki, uzgadniacze faz, drążki, uziemiacze, chwytaki manewrowe i kleszcze do bezpieczników, akustyczno-optyczne wskaźniki napięcia.

11.2.5 Zabrania się używania uszkodzonych, niesprawnych, nieoznakowanych lub nieposiadających ważnych sprawdzeń okresowych środków ochronnych i narzędzi pracy.

11.2.6 Stan techniczny środków ochronnych i narzędzi pracy sprawdza się każdorazowo przed użyciem.

11.3 Prace wymagające użycia sprzętu zmechanizowanego

11.3.1 Do wykonywania prac przy urządzeniach elektroenergetycznych wymagających użycia sprzętu zmechanizowanego przystępuje się na podstawie polecenia pisemnego, uwzględniającego w szczególności:

11.3.1.1 organizację Strefy pracy, zapewniającą między innymi:

- 11.3.1.1.1 zachowanie minimalnych odstępów od nieosłoniętych urządzeń elektroenergetycznych lub ich części znajdujących się pod napięciem, wyznaczających zewnętrzne granice Strefy pracy, o których mowa w obowiązującym rozporządzeniu w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy Urządzeniach energetycznych, z uwzględnieniem Odstępów ergonomicznych,
- 11.3.1.1.2 zachowanie minimalnych odległości od przewodów napowietrznych linii elektroenergetycznych, jeżeli występują, mając na uwadze największy możliwy obszar pracy przy użyciu sprzętu zmechanizowanego,
- 11.3.1.1.3 technologię dla prac:
- pod napięciem, lub
  - w pobliżu napięcia, lub
  - przy wyłączonym napięciu.
- 11.3.1.2 wymagania dla sprzętu zmechanizowanego, w szczególności podestów ruchomych, żurawi samojezdnych, koparek i innych urządzeń ruchomych,
- 11.3.1.3 kwalifikacje i uprawnienia dla operatorów sprzętu zmechanizowanego,
- 11.3.1.4 wymagania dotyczące stosowania sygnałów ręcznych i komunikatów słownych w ramach określonych manewrów.
- 11.4 Uprawnienia przedstawicieli służby BHP w GAZ-SYSTEM
- 11.4.1 Przedstawiciele służby BHP są uprawnieni do:
- a) prowadzenia kontroli prac pod względem warunków bezpieczeństwa i higieny pracy oraz warunków ochrony przeciwpożarowej, w szczególności poprzez doraźny przegląd sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych używanych w Strefie pracy,
  - b) wystąpienia, w szczególności do Kierującego zespołem, o usunięcie stwierdzonych zagrożeń wypadkowych i szkodliwości zawodowych oraz uchybień w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,
  - c) polecenia, w szczególności Kierującemu zespołem, niezwłocznego wstrzymania pracy maszyny lub innego urządzenia technicznego w razie wystąpienia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia pracownika albo innych osób,
  - d) niezwłocznego odsunięcia od pracy pracownika, który swoim zachowaniem lub sposobem wykonywania pracy stwarza bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia własnego albo innych osób,
  - e) wnioskowania, w szczególności do Kierującego zespołem, o niezwłoczne wstrzymanie pracy w przypadku stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia lub życia pracowników albo innych osób, mienia lub środowiska naturalnego.

12 Informacje dodatkowe

Wszelkie zmiany do niniejszej procedury mogą być wprowadzone zgodnie z procedurą P.01.001 „Procedury i instrukcje – forma oraz zawartość”.

Skuteczność działań opisanych w niniejszej procedurze oraz kontrolę przestrzegania procedury prowadzi się w drodze audytów wewnętrznych zgodnie z procedurą P.01.002 „Audyt wewnętrzny SESP”.

13 Dokumenty związane i powołane

13.1 Procedury i instrukcje

- P.01.001 „Procedury i instrukcje - forma oraz zawartość”
P.01.002 „Audyt wewnętrzny SESP”
P.02.O.01 „Warunki techniczne eksploatacji sieci przesyłowej”

P.02.O.04 „Postępowanie w przypadku wystąpienia awarii
PE-EK-W01 „Wytyczne w zakresie wymagań bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia dla Wykonawców oraz Gości w Operatorze Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.”
Instrukcje eksploatacji zawarte w Systemie Eksploatacji Sieci Przesyłowej

14 Załączniki

Z.P.02.O.02-01	Polecenie pisemne wykonania pracy
Z.P.02.O.02-02	Instrukcja zabezpieczeń
Z.P.02.O.02-03	Arkusz składu Zespołu wykonawczego
Z.P.02.O.02-04	Arkusz do odnotowania pomiarów stężenia metanu i tlenu w miejscu pracy
Z.P.02.O.02-05	Arkusz meldunków o Nieplanowanych przerwach w realizacji pracy
Z.P.02.O.02-06	Arkusz zmian w poleceniu pracy
Z.P.02.O.02-07	Wykaz Prac gazoniebezpiecznych/niebezpiecznych eksploatacyjnych
Z.P.02.O.02-08	Wykaz Prac gazoniebezpiecznych/niebezpiecznych nietypowych
Z.P.02.O.02-09	Wykaz Prac gazoniebezpiecznych/niebezpiecznych awaryjnych
Z.P.02.O.02-10	Wykaz Prac pomocniczych przy Urządzeniach energetycznych
Z.P.02.O.02-11	Wykaz osób funkcyjnych organizujących prace na podstawie polecenia pisemnego
Z.P.02.O.02-12	Rejestr pisemnych poleceń prac
Z.P.02.O.02-13	Rejestr opiniowanej dokumentacji składającej się na pisemne polecenia prac
Z.P.02.O.02-14	Oświadczenia Wykonawcy zewnętrznego
Z.P.02.O.02-15	Zasięg stref zagrożenia wybuchem od rur upustowych
Z.P.02.O.02-16	Polecenie wykonania pracy przy urządzeniach elektroenergetycznych
Z.P.02.O.02-17	Rejestr prac wykonanych przez Wykonawców zewnętrznych bez polecenia pisemnego
Z.P.02.O.02-18	Porozumienie ustalające pracodawcę odpowiedzialnego za organizację pracy oraz zasady i warunki wykonywania pracy na podstawie polecenia pisemnego
Z.P.02.O.02-19	Porozumienie wyznaczające Koordynatora
Z.P.02.O.02-20	Wykaz osób upoważnionych do wykonywania prac eksploatacyjnych przy Urządzeniach energetycznych
Z.P.02.O.02-21	Dzienna karta pracy szczególnie niebezpiecznej – Załącznik znajduje się w oddzielnym pliku .xls